

Uitvoeringsprogramma Toezicht en Handhaving gemeente Tytsjerksteradiel 2026

Het college heeft besloten om:

1. In te stemmen met het uitvoeringsprogramma Toezicht en Handhaving gemeente Tytsjerksteradiel 2026 (inclusief jaar verslag 2025)
2. De raad via LIST te informeren over het uitvoeringsprogramma 2026 en het bijbehorende jaarverslag 2025;
3. Het raadsvoorstel vast te stellen en te versturen;
4. De burgemeester mandaat te geven voor redactie.

1. Inleiding

In dit uitvoeringsprogramma staat beschreven welke taken door team Toezicht en Handhaving worden uitgevoerd in het jaar 2026. Vanuit dit team wordt het toezicht op en de handhaving van regels in de fysieke leefomgeving voor gemeente Tytsjerksteradiel uitgevoerd. Het programma is opgesteld op basis van gestelde doelen, prioriteiten en beschikbare formatie.

De Omgevingswet stelt kwaliteitseisen aan de inrichting van processen voor de uitvoering van toezicht en handhaving. Zo is het opstellen van een uitvoerings- en handhavingstrategie wettelijk verplicht (ons VTH-beleidsplan), net als het opstellen van een (jaarlijks)uitvoeringsprogramma. Dit uitvoeringsprogramma is onderdeel van de beleidscyclus van de Omgevingswet en is vooral een uitwerking van de operationele beleidskaders.

1.1 Reikwijdte

Naast de taken die voortvloeien uit de Omgevingswet, voert team Toezicht en Handhaving ook taken uit op het gebied van andere wet- en regelgeving, zoals de Algemene plaatselijke verordening, de Alcoholfwet, de Opiumwet, de Wet goed verhuurderschap en de Wet kinderopvang. Volledigheidshalve worden deze taken ook meegenomen in dit programma.

Dit betreft ons reguliere takenpakket. Via de kadernota komen we terug op overige aandachtspunten.

1.2 Prioritering

Alle taken die team Toezicht en Handhaving uitvoert, zijn taken die voortvloeien uit verschillende wet- en regelgeving. Taken worden uitgevoerd conform de prioritering in ons VTH-beleid.

Naast onze reguliere taken, voeren wij jaarlijks een aantal projecten uit. Met een project wordt er gedurende de loop van het uitvoeringsprogramma (een jaar) extra aandacht gelegd op een bepaald onderwerp.

1.3 Interbestuurlijk toezicht

In de Omgevingswet zijn regels opgenomen waar overheden zich aan moeten houden bij het uitvoeren van taken ten aanzien van toezicht en handhaving. De uitvoering van deze taken zijn veelal bevoegdheden van het college en soms bevoegdheden van de burgemeester. De gemeenteraad ziet hierop toe door kennis te nemen van de documenten uit de beleidscyclus. Dit (horizontaal) bestuurlijk toezicht wordt aangevuld met het (verticaal) interbestuurlijk toezicht (IBT) door de provincie Fryslân.

De provincie Fryslân houdt toezicht op de wettelijke taken van onze gemeente. Zo ook op de kwaliteit van ons VTH-beleid en de uitvoering daarvan. Zij beoordelen het beleidsplan, het uitvoeringsprogramma en het jaarverslag. Zij toetsen deze documenten aan de eisen die zijn vastgesteld op grond van de Ow (hoofdstuk 18).

1.4 Samenwerking tussen Toezicht en Handhaving (TH) en Veiligheid (V)

De samenwerking tussen de afdelingen Toezicht & Handhaving (TH) en Veiligheid (V) is essentieel voor de werkzaamheden. Door nauw samen te werken, kunnen beide afdelingen hun inspanningen beter coördineren en versterken. Deze samenwerking zorgt ervoor dat handhaving niet alleen gericht is op het naleven van regels, maar ook op het realiseren van bredere veiligheidsdoelen.

Uitwisseling van informatie

Regelmatige uitwisseling van informatie tussen de twee afdelingen is essentieel om effectief te reageren op veiligheidsrisico's. Door data te delen over incidenten, overtredingen en vergunningen kunnen TH

en V sneller inspelen op risico's en preventieve maatregelen nemen. Binnen onze gemeente zetten wij zowel intern als extern breed in op de uitwisseling van informatie.

Door afstemming en samenwerking:

- Worden handhavingsacties beter gepland en uitgevoerd, wat resulteert in efficiëntere en effectievere interventies;
- Kunnen gerichte preventieve maatregelen worden ingezet, zoals campagnes of buurtbijeenkomsten, die direct ondersteund worden door handhaving. Dit helpt om de zichtbaarheid van handhaving te vergroten en veiligheidsinitiatieven kracht bij te zetten;
- Zijn zowel interne als externe partners op de hoogte van wat er speelt binnen de samenleving, waardoor een gezamenlijke aanpak wordt bevorderd;
- Wordt bewustwording gecreëerd, de informatiepositie vergroot en zal dus de (bestuurlijke) weerbaarheid worden versterkt.

1.5 Jaarverslag

In bijlage 1 bij dit uitvoeringsprogramma is het jaarverslag van het jaar 2025 (looptijd 1 januari 2025 t/m 31 december 2025) opgenomen. In het jaarverslag worden zowel de resultaten van de reguliere taken als van de projecten meegenomen.

2. Afgestemd toezicht

Het toezicht is, daar waar zinvol, afgestemd met handhavingspartners binnen en buiten de gemeente. Zo werken we binnen de gemeente veel samen met de afdelingen Vergunningen/OAR en Veiligheid en buiten de gemeente met onder andere de FUMO en Veiligheidsregio Fryslân (VRF).

2.1 Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)

Voor de gemeente Tytsjerksteradiel voert de FUMO het basistakenpakket milieu uit. Dit betreft het toezicht op de bedrijven met de grootste milieurisico's. Naast dit milieutoezicht wordt ook de bereikbaarheid (Milieualarmnummer) en beschikbaarheid buiten kantooruren door de FUMO uitgevoerd.

2.2 Veiligheidsregio Fryslân (VRF)

De VRF is een gemeenschappelijke regeling van alle gemeenten in de provincie Fryslân. De VRF is de adviseur van de gemeente en heeft geen mandaat voor vergunningverlening of handhaving. Dit blijft de gemeente zelf doen. Daarnaast heeft de VRF een adviestaak bij grote(re) evenementen en kan een beroep worden gedaan op het delen van inhoudelijke kennis bij ingewikkelde vraagstukken.

2.3 Wetterskip Fryslân

Het waterschap zorgt voor een goed waterpeil in sloten en meren, bewaakt de waterkwaliteit en zuivert het afvalwater. De gemeente werkt nauw samen met het Wetterskip Fryslân om te komen tot integraal waterbeheer. Een voorbeeld is (planologische) medewerking bij het realiseren van wateropgaven of het rekening houden met waterbelangen bij nieuwbouw en herstructurering.

2.4 Provinsje Fryslân

De provincie heeft de coördinerende taak om de samenwerking tussen gemeentes op het gebied van onder andere vergunningen, toezicht en handhaving te coördineren. Hiervoor heeft de provincie een Fries VTH-overleg in het leven geroepen. Het VTH-overleg vindt zowel ambtelijk als bestuurlijk plaats. In het ambtelijk overleg worden de onderwerpen voor het bestuurlijk overleg voorbereid. Het Fries VTH-overleg heeft als doel om de hoogwaardige algehele leefkwaliteit in de provincie Fryslân te behouden en verder te versterken door afstemming.

2.5 Politie en Openbaar Ministerie

De politie en het Openbaar Ministerie (OM) zijn onze samenwerkingspartners op het strafrechtelijk vlak. Indien strafrechtelijk optreden is vereist, bijvoorbeeld bij de vervolging van milieuovertredingen en/of situaties waarbij sprake is van economische delicten, vindt er afstemming plaats met deze partners. De vervolging van overtredingen openbare ruimte worden afgehandeld door het OM. De regie op de samenwerking en afstemming wordt gevoerd in het lokaal driehoeksoverleg tussen de burgemeester, de politie en de Officier van Justitie (OvJ). De LHS(O) geeft een belangrijk kader voor de afstemming tussen straf- en bestuursrecht in het VTH-domein. De LHS(O) regelt een heldere rolverdeling en goede afstemming tussen de gemeente, de politie en het OM.

Daarnaast adviseert de politie ook op het gebied van grote(re) evenementen. Dit wordt gedaan door de adviseur/coördinator evenementen en demonstraties van de politie Noord-Nederland.

2.6 Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Fryslân (GGD)

Eén van de maatschappelijke doelen van de Omgevingswet is het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit. Om deze reden speelt de GGD een grotere rol bij ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving dan onder de oude wet- en regelgeving (de Wabo). De GGD beschikt over de kennis op het gebied van gezondheid en denkt mee op welke manier de fysieke omgeving de gezondheid kan bevorderen, maar ook schaden. Door preventief in te grijpen in de fysieke leefomgeving kan er veel winst behaald worden op het gebied van de volksgezondheid.

Daarnaast is er een nauwe samenwerking met de GGD op het gebied van de kinderopvang. De GGD voert namelijk de controles uit op de kinderopvanglocaties in de gemeente.

3. Belangrijke ontwikkelingen

In dit hoofdstuk beschrijven wij een aantal belangrijke ontwikkelingen voor het Team Toezicht en Handhaving waar zij gedurende de looptijd van dit uitvoeringsprogramma mee te maken krijgen.

3.1 Wet politiegegevens (Wpg) en externe audit

Voor het toezicht houden op en handhaven van de openbare orde heeft de gemeente boa's in dienst. Boa's verwerken politie- / strafrechtelijke gegevens onder de Wet politiegegevens (Wpg) in het kader van hun specifieke opsporingsbevoegdheid. Het verwerken van gegevens betreft elke handeling met een politiegeven: dit zijn onder andere het registreren, raadplegen, wijzigen, tonen, verstrekken en verwijderen van gegevens. De boa's vallen dus bij de verwerking van deze gegevens niet onder de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), maar onder de Wpg. De Wpg biedt evenwicht tussen de bescherming van de privacy van de burger enerzijds en het belang van de rechtshandhaving anderzijds.

Als gemeente zijn we verplicht jaarlijks een interne privacy-audit te doen. Daarnaast moet één keer in de vier jaar een externe Wpg-audit uitgevoerd worden. Met de audits moeten we als gemeente laten zien hoe het verwerken van politiegegevens is georganiseerd, de maatregelen en procedures die daarop van toepassing zijn en de werking van deze maatregelen en procedures.

Volgens de regels van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) zou gemeente Tytsjerksteradiel over het jaar 2024 een externe audit moeten laten uitvoeren. Om verschillende redenen – in 2024 heeft reeds een interne audit plaatsgevonden voor WM 8KTD, gemeente Tytsjerksteradiel is per 1 januari 2025 weer zelfstandig en de invoering van BRS per 1 januari 2025 – is uitstel gevraagd aan de AP, waarbij voorgesteld is om de externe audit over het jaar 2025 plaats te laten vinden en uiterlijk 1 mei 2026 het resultaat aan te leveren. De AP heeft hier akkoord op gegeven. Dit betekent dat de externe audit over het jaar 2025 plaats zal vinden en het resultaat hiervan uiterlijk 1 mei 2026 aan de AP wordt geleverd.

3.2 Verbranden van snoeihout en rietsluik

Het verbranden van snoeihout en rietsluik is met de inwerkingtreding van de Omgevingswet (per 1 januari 2024) een milieubelastende activiteit geworden, waarvoor op grond van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) een vergunningplicht van toepassing is. Dit betreft een basistaak die bij de FUMO belegd zou moeten worden. Gezien het maatschappelijk belang, alsook het belang van de natuurorganisaties is ervoor gekozen om middels een beleidsregel een overgangperiode vast te stellen. In deze periode is onderzoek gedaan naar mogelijke alternatieven. Hierbij wordt de huidige situatie vergeleken met alternatieven voor verbranding. Daarbij is meegenomen dat, wanneer verbranden het beste alternatief is gelet op de milieubelasting, er een ontheffingsprocedure zal worden gestart wat verbranding mogelijk vergunbaar maakt. Dit is nu nog niet het geval.

In het voorjaar van 2025 is het onderzoek uitgevoerd. Helaas bevat het onderzoek nog teveel onzekerheden en onvolledigheden. Om die reden kunnen we nog geen harde conclusies trekken. Wel is dit onderzoek richtinggevend. Verbranding heeft weinig tot geen toekomst. De gemeenten in het Noord-Oosten van Fryslân en de Noardlike Fryske Wâlden willen kijken of er een vervolgonderzoek mogelijk is.

Onze gemeente heeft de overgangstermijn van het beleidsstuk verlengd. Dit biedt meer tijd om tot een gedegen oplossing te komen. In dat geval wordt de taak niet overgedragen aan de FUMO en kan er in 2026 nog snoeihout en rietsluik worden verbrand.

3.3 Vuurwerkverbod jaarwisseling 26/27

Op 1 juli 2025 heeft de Eerste Kamer de initiatiefwet Veilige jaarwisseling aangenomen. Naar verwachting gaat het verbod gelden voor de jaarwisseling van 2026/2027. Deze wet voegt een algemeen vuurwerkverbod voor consumenten toe aan de Wet Milieubeheer en de Wet op de economische delicten.

Voor consumenten wordt het, met uitzondering van vuurwerkproducten in de categorie F1, verboden om vuurwerk voorhanden te hebben of af te steken. Vuurwerk vanaf categorie F2 mag niet langer meer worden afgestoken door consumenten. Met dit voorstel kunnen bij AmvB soorten vuurwerk worden aangewezen die wel aan consumenten ter beschikking worden gesteld. Het professioneel afsteken van vuurwerk blijft mogelijk. Het voorstel regelt verder dat het bezitten en afsteken van het verboden vuurwerk als gevaarzettingsdelict strafbaar wordt gesteld.

Door de Tweede Kamer is met een amendement onder voorwaarden mogelijk gemaakt voor georganiseerde groepen burgers om zich tot de gemeente te wenden om tijdens de jaarwisseling op een verantwoorde en veilige manier vuurwerk af te steken op een daartoe aangewezen plek. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de dorps- of buurtvereniging. Burgemeesters krijgen hiervoor de bevoegdheid een ontheffing te verlenen. Een ander amendement van de Tweede Kamer regelt de inwerkingtreding onder voorbehoud van drie punten: een effectief handavingsplan van politie en gemeenten, een uitgewerkte AmvB als gevolg van het hiervoor genoemde amendement en een compensatieregeling voor de vuurwerkbranche, inclusief een dekking voor deze regeling binnen de I&W-begroting.

Zoals ook te lezen valt in het Uitvoeringsprogramma Veiligheid 2026 vraagt dit voor de gemeente om een aanpassing van beleid en handhaving. Waar in voorgaande jaren de nadruk lag op campagnes en het voorbereiden van de jaarwisseling, verschuift de inzet vanaf 2026 naar naleving van het verbod en het tegengaan van illegaal vuurwerk.

Belangrijk onderdeel daarbij is duidelijke communicatie richting inwoners over wat er verandert, welke mogelijkheden er nog wel zijn (zoals professionele vuurwerkshows, drone- of lichtshows) en wat de gevolgen zijn bij overtredingen. Daarnaast zoeken we nadrukkelijk de samenwerking met politie, jongerenwerk en scholen om onrust en overlast te voorkomen. Ook wordt in 2026 een beleidslijn opgesteld voor alternatieve vieringen. Daarbij wordt afgewogen of en hoe de gemeente-initiatieven uit dorpen en verenigingen ondersteunt, bijvoorbeeld in de vorm van subsidies of organisatorische hulp.

Met deze aanpak bereiden we ons voor op een veilige en gedragen overgang naar de nieuwe situatie, zodat de jaarwisseling feestelijk en zonder onnodige incidenten kan verlopen.

3.4 Regionaal beleidskader sekswerk en pilot regionaal toezicht

Diverse landelijke wetsvoorstellen op het gebied van prostitutie hebben het de afgelopen jaren niet gehaald vanwege politieke en maatschappelijke tegenstellingen. Eind 2022 verklaarde de VNG dat gemeenten niet dienen te wachten met het formuleren van prostitutiebeleid, omdat het zeer onduidelijk is of en zo ja wanneer, nieuwe wetgeving ingevoerd gaat worden.

In 2023 hebben alle Friese gemeenten, onder projectleiding van SDF, het mensenhandelbeleid lokaal vastgesteld. Om het mensenhandelbeleid te ondersteunen, adviseert ook de VNG om sekswerkbeleid te formuleren.

In november 2024 is een intentieakkoord gesloten tussen VNG, OM, CCV en Nationale Politie om door middel van een ambtelijke werkgroep toe te werken naar een landelijk kader toezicht en handhaving sekswerkbranche. In december 2024 is afgesproken met de Friese gemeenten dat er drie varianten van een inrichtingsplan voor een pilot regionaal toezicht en handhaving op de sekswerkbranche uitgewerkt worden door SDF i.s.m. het RIEC.

Het samenwerkingsverband van gemeenten in de provincie Fryslân richt zich op het toezicht op sekswerk zonder vergunning. Dit toezicht is bedoeld om illegale activiteiten en gedwongen sekswerk tegen te gaan. Wanneer er signalen zijn van mensenhandel, neemt het Team Migratiecriminaliteit en Mensenhandel (TMM) van de politie Noord-Nederland de leiding. De gemeente kan daarnaast ook actie ondernemen, zoals het stoppen van onvergunde activiteiten.

Bij controles kan het voorkomen dat een afspraak leidt naar een locatie buiten de gemeentegrenzen. Toezichthouders van een bepaalde gemeente kunnen dan geen opvolging geven aan de controle. Dit gegeven pleit voor het instellen van regionaal toezicht.

Doelen van de pilot zijn:

- om (inter)gemeentelijke ervaring op te doen met toezicht en handhaving op de onvergunde prostitutiebranche;
- knelpunten en kansen hiervan te identificeren;
- op basis hiervan kunnen onderbouwde aanbevelingen worden gedaan over nut en noodzaak van gemeentelijk toezicht en handhaving en of en zo ja op welke wijze, dit vormgegeven zou moeten worden;

- meer zicht te krijgen op met name de onvergunde prostitutiesector;
- een beter beeld te krijgen van in hoeverre hier sprake is van seksuele uitbuiting;
- tegengaan mensenhandel c.q. barrières opwerpen tegen mensenhandel;
- sekswerkers in kwetsbare situaties toe te leiden naar hulp en ondersteuning.

Zoals ook te lezen valt in het Uitvoeringsprogramma Veiligheid 2026 willen wij hier fors meer in investeren door de signalering verder te verbeteren, de samenwerking met politie, RIEC en ketenpartners te versterken, inwoners en ondernemers actief te informeren over het herkennen en melden van signalen, en aan te sluiten bij de regionale pilot sekswerk vanuit het RIEC en SDV, waarin toezicht, preventie en bestuurlijke handhaving gezamenlijk worden ontwikkeld. De pilot met de inzet van toezichthouders zal voor een periode van twee jaar lopen, waarbij in 2026 wordt gestart. Op voorhand zal het sekswerkbeleid door de Friese gemeenten vastgesteld worden. Naar verwachting leidt deze pilot tot extra bevraging van de juridisch beleidsmedewerkers T&H.

4. Toezicht en handhaving bouw

Wat willen we bereiken?

Veiligheid en gezondheid

Het bouwen en slopen van bouwwerken en het gebruik ervan moet op een zodanige wijze plaatsvinden dat de veiligheid en gezondheid van de gebruikers van deze bouwwerken en de mensen die zich in de directe omgeving daarvan bevinden, is gewaarborgd;

Duurzaamheid

Kwalitatief goede, energiezuinige en duurzame bouwwerken die op grond van het bestemmingsplan passend worden gebruikt, waarbij speciale aandacht is voor behoud van monumenten.

Wat doen we?

1. Het houden van (regulier) toezicht

De omgevingsvergunningen onderdeel Bouw worden tijdens verschillende bouwfasen gecontroleerd in overeenstemming met het 'Bbl Toezichtprotocol Bouwactiviteit' van de Vereniging Bouw- en Woningtoezicht Nederland. De te onderscheiden fasen tijdens de bouw zijn: Aanloop, Onderbouw, Bovenbouw, Gevel/Dak en Afbouw. Binnen deze fasen zijn er verschillende toetsmomenten, die zijn geconformeerd aan het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl).

In Tytsjerksteradiel richt het toezicht op de hoofdstukken veiligheid, gezondheid en duurzaamheid uit het Bbl. Ook het uitzetten van bouwwerken (hoofdgebouwen) is onderdeel van het toezicht.

Onderdeel	Controlefrequentie	Verwacht aantal controles
Gevolgklasse 1	Conform toezichtprotocol	50
Verbouw	Conform toezichtprotocol	500
Gevolgklasse 2 en 3	Conform toezichtprotocol	20

2. Controles erfgoed

Het toezicht op behoud van cultureel erfgoed is een belangrijke zaak. Ongeoorloofde veranderingen zijn meestal niet terug te draaien. Er zijn in Tytsjerksteradiel 157 rijksmonumenten. Het zonder monumentenvergunning veranderen, beschadigen of vernielen van een monument is strafbaar (economisch delict). Er worden per jaar enkele omgevingsvergunningen onderdeel monumenten verleend. Er wordt in alle gevallen toegezien op de juiste uitvoering van de vergunningen. Verder zijn we alert op illegale activiteiten op dit gebied.

3. Toezicht op basis van klachten/meldingen

Naast inspecties op verleende omgevingsvergunningen, doen we onderzoek naar mogelijk illegale bouwwerken, illegaal gebruik of illegale sloopactiviteiten. Dit doen wij voornamelijk op basis van meldingen. Daarnaast zijn de toezichthouders alert op in het oog springende situaties. Meldingen worden opgepakt conform de prioritering in ons VTH-beleid. Dat wil zeggen dat activiteiten met een topprioriteit direct en met spoed worden opgepakt, maar dat activiteiten met een lage prioriteit niet, of pas wanneer daar tijd voor is, worden opgepakt.

4. Controles strijdig gebruik Omgevingsplan

Deze strijdigheden kunnen kenbaar worden door bijvoorbeeld vrije veldtoezicht, controles, maar ook door meldingen of klachten. Voor behandeling van deze zaken volgen wij de prioritering in ons VTH-beleid.

5. Wkb oplevercontroles en dossiercontroles

Meldingen waarbij geen sprake is van bijzondere lokale omstandigheden of risico's of waarbij geen sprake is van een geprioriteerd thema vanuit het VTH-beleidsplan, worden zoveel mogelijk standaard afgedaan. Hierbij wordt dus alleen getoetst op de volledigheid van stukken en het dossier. Wanneer er sprake is van gebiedspecifieke risico's kan worden besloten het dossier verder inhoudelijk te beoordelen of de risico's zijn geborgd.

6. Steekproefcontroles Wkb dossiers

In de Wkb dossiers voeren wij steekproefsgewijs controles uit en wordt risicogestuurd toezicht gehouden. Hiermee wordt recht gedaan aan de bedoeling van de wet en anderzijds houden wij onze verantwoordelijkheid met betrekking tot het bouwtoezicht. Een reden voor een steekproefsgewijze controle kan bijvoorbeeld zijn de aanwezigheid van bijzondere lokale omstandigheden, ontvangen klachten/meldingen of op basis van eigen constateringen.

Wat meten we?

Voor het monitoren van bovengenoemde taken, willen we onderstaande zaken meten. Wij proberen ons bestaande zaaksysteem, Powerbrowser, zo in te richten dat wij de te meten gegevens op een makkelijke manier uit ons zaaksysteem kunnen filteren. Dat is nu nog niet mogelijk voor alle gegevens, maar we werken aan verbetering.

1. Aantal toezichtmomenten en naleefgedrag in het geval van verleende vergunningen en geaccepteerde meldingen;
2. Aantal controles naar aanleiding van meldingen van burgers;
3. Aantal Wkb oplever- en dossiercontroles;
4. Aantal steekproefcontroles Wkb en resultaten.

5. Toezicht en handhaving brandveilig gebruik

Wat willen we bereiken?

(Brand)veiligheid en gezondheid

Niemand zal het belang van het voorkomen en beperken van brand en de gevolgen ervan betwisten. Brandpreventie is dan ook een belangrijke taak voor onze organisatie. Door het nemen van brandpreventieve maatregelen wordt brand en een ongeluk ten gevolge daarvan zoveel mogelijk voorkomen. De beste brandpreventie is dan ook het voorkomen van brand.

Wat doen we?

1. Controles brandveiligheid

De controles in het kader van brandveiligheid hebben een hoge prioriteit binnen onze gemeente. Het toezicht bij het onderdeel brandveilig gebruik gebouwen richt zich op de meldingsplichtige objecten. Alle risicovolle gebouwen worden gecontroleerd. Als risicovol worden aangemerkt gebouwen waar mensen slapen. Dat zijn bijvoorbeeld hotels, kinderdagverblijven (0-4 jaar) en woonzorgcentra. Ook andere voor publiek toegankelijke plaatsen zoals scholen, wijkcentra en sporthallen zijn opgenomen in de cyclus van periodieke controles. Daarnaast wordt er toezicht gehouden op de brandveiligheid ten tijde van (grote) evenementen.

Onderdeel	Controlefrequentie	Verwacht aantal controles
Risicovolle gebouwen (100%)	Conform toezichtprotocol	50
Minder risicovolle gebouwen	Conform toezichtprotocol	50
Evenementen	10% (gericht op de risicovolle evenementen)	30-40

2. Toezicht op basis van klachten

Naast inspecties op de meldingsplichtige objecten, doen we onderzoek naar mogelijk illegale situaties. Dit doen wij voornamelijk op basis van meldingen. Daarnaast zijn de toezichthouders alert op in het oog springende situaties. Meldingen worden opgepakt conform de prioritering in ons VTH-beleid. Dat wil zeggen dat activiteiten met een topprioriteit direct en met spoed worden opgepakt, maar dat activiteiten met een lage prioriteit niet, of pas wanneer daar tijd voor is, worden opgepakt.

Wat meten we?

1. Naleefscores meldingen brandveilig gebruik;
2. Aantal dossiers brandveilig gebruik.

6. Toezicht en handhaving groen

Wat willen we bereiken?

Het behouden van de 'groene' fysieke leefomgeving

Kenmerkend voor Tytsjerksteradiel is het singel- en houtwallenlandschap. Dit groene landschap willen we behouden en waar mogelijk versterken. We willen voorkomen dat er illegaal wordt gekapt en dat er illegaal snoeiafval wordt verbrand.

Wat doen we?

1. Het houden van (regulier) toezicht

Er worden jaarlijks veel kapvergunningen verleend. Aan veel vergunningen worden geen voorschriften verbonden, deze worden daarom ook niet gecontroleerd. De kapvergunningen met voorwaarden worden wel allemaal gecontroleerd. Een kapmelding moet gedaan worden bij onderhoud van houtwallen en houtsingels. Deze worden allemaal gecontroleerd op (algemene) voorschriften.

Voor bepaalde activiteiten die van invloed zijn op (o.a. landschappelijke) waarden moet een omgevingsvergunning, onderdeel aanleg, worden aangevraagd. Een en ander is geregeld in het omgevingsplan. Voorbeelden hiervan zijn het dempen van sloten, het rooien van boomwallen en het ophogen van landerijen. Deze vergunningen worden allemaal gecontroleerd.

Bij het onderhoud aan het landschap (kap- en snoeiwerk bij houtsingels) wordt aan landeigenaren/beheerders vaak een ontheffing verleend van de APV om dit hout ter plaatse te verbranden. Deze worden allemaal gecontroleerd.

Onderdeel	Controlefrequentie	Verwacht aantal controles
Kapvergunning	100%	60
Kapmelding	100%	80
Vergunning aanleg	100%	5-10
Ontheffing verbranden snoeihout	100%	65

2. Toezicht op eigen initiatief en op basis van klachten/meldingen

Naast het reguliere toezicht, houden wij toezicht op illegale activiteiten. Dit doen we op eigen initiatief en naar aanleiding van meldingen van burgers. Meldingen worden opgepakt conform de prioritering in ons VTH-beleid. Dat wil zeggen dat activiteiten met een topprioriteit direct en met spoed worden opgepakt, maar dat activiteiten met een lage prioriteit niet, of pas wanneer daar tijd voor is, worden opgepakt.

3. Advisering landschapsonderhoud

Voor het instandhouden van het (voor Tytsjerksteradiel kenmerkende) coulisselandschap is periodiek onderhoud nodig. Bij de aanvraag voor de kapmelding om dit onderhoud mogelijk te maken wordt er door de toezichthouder ter plaatse gekeken wat er mogelijk is en wordt er door de toezichthouder advies gegeven aan de landschapsbeheerder. In dit advies wordt rekening gehouden met de wensen van de landschapsbeheerder en de mate van impact op het landschap. Hetgeen ter plaatse is geadviseerd en afgesproken wordt vastgelegd in de verklaring van ontvangst zoals bedoeld in de Algemene plaatselijke verordening.

Wat meten we?

1. Aantal toezichtmomenten en naleefgedrag in het geval van verleende vergunningen en geaccepteerde meldingen;
2. Aantal hercontroles in het kader van regulier toezicht;
3. Aantal binnengekomen klachten/meldingen;
4. Aantal controles naar aanleiding van klachten/meldingen van burgers;
5. Aantal adviezen landschapsonderhoud.

7. Toezicht en handhaving APV en bijzondere wetten

Wat willen we bereiken?

Veilige leefomgeving

Een levendige en bruisende gemeente, waarbij oog is voor risico's die activiteiten in de openbare ruimte met zich meebrengen. Wij willen de openbare orde en veiligheid beschermen en onaanvaardbare hinder en overlast beperken dan wel voorkomen.

Wat doen we?

1. Het behandelen van vergunningaanvragen en meldingen met betrekking tot de APV en bijzondere wetten

Binnen onze afdeling worden ook de vergunningaanvragen en meldingen behandeld met betrekking tot de APV en bijzondere wetten. Jaarlijks vinden er honderden evenementen plaats binnen onze gemeente (van klein tot groot). Afhankelijk van de grootte van het evenement wordt er een evenementenvergunning verleend of een melding verwerkt.

Ook standplaatsvergunningen, accepteren van meldingen voor het plaatsen van reclameborden, ontheffingen voor sluitingstijden en andere ontheffingen in de zin van de APV worden binnen onze afdeling behandeld. De toestemmingen voor de reclameborden zien op driehoeks- en sandwichborden om de daartoe aangewezen lantaarnpalen. Daarnaast nemen we verkeersbesluiten. Dit kan naast een evenementenvergunning nodig zijn, wanneer er bij een evenement wegen afgesloten worden. Dit kan echter ook nodig zijn voor bijvoorbeeld een astlastbeperking (in de zin van het RVV 1990), in overleg met de afdeling beheer.

Tot slot worden de horecavergunningen binnen onze afdeling verwerkt. Dit betreffen de exploitatievergunningen en de alcoholvergunningen. Ten aanzien van de exploitatievergunningen en alcoholvergunningen wordt een Bibobtoets gedaan.

Onderdeel	Aantal te verwachten nieuw of gewijzigde verleende vergunningen/meldingen
Evenementen (vergunningen)	120
Evenementen (meldingen)	200
Standplaatsvergunningen	35
Ontheffingen sluitingstijden	45
Ontheffingen art. 35 Alcoholwet	50
Ontheffing geluidshinder art. 4:6 APV	100
Verkeersbesluiten	25
Reclameborden	30
12-dagenregeling	50
Exploitatievergunningen	12
Alcoholvergunningen	12
Bibob-toetsen	6

2. Het houden van (regulier) toezicht

Onze toezichthouders houden toezicht op de Alcoholwetvergunningen, de Alcoholverordening, horeca-exploitatievergunningen en de Wet op de kansspelen. Dit wordt gedaan binnen de reguliere horeca

(hotels, restaurants, snackbars etc.) en paracommerciële horecabedrijven (sportkantines, dorpshuizen etc.). Toezichthouders controleren of er wordt voldaan aan de voorschriften in de vergunningen.

Daarnaast worden er controles uitgevoerd tijdens risicovolle evenementen. Hieronder worden evenementen verstaan waarvan op basis van omvang en/of eerdere ervaringen overlast verwacht kan worden. Op basis van ervaring uit voorgaande jaren is ca 10% van de verleende evenementenvergunningen/meldingen aan te merken als risicovol.

Onderdeel	Controlefrequentie	Verwacht aantal controles
Evenementen	10% (risicovolle evenementen)	40
Exploitatievergunningen	20%	25
Alcoholvergunningen	20%	20
Wet op de kansspelen	20%	3
12-dagenregeling	15%	7

3. Toezicht op basis van klachten/meldingen

Naast het reguliere toezicht, houden wij toezicht op illegale activiteiten. Dit doen we op eigen initiatief en naar aanleiding van meldingen van burgers. Binnen het publiek domein wordt er gewerkt met Fixi. Via Fixi kunnen inwoners een melding maken. De afgelopen jaren is het aantal meldingen flink gestegen, waardoor niet alle meldingen kunnen worden opgepakt. Meldingen worden daarom opgepakt conform de prioritering in ons VTH-beleid. Dat wil zeggen dat activiteiten met een topprioriteit direct en met spoed worden opgepakt, maar dat activiteiten met een lage prioriteit niet, of pas wanneer daar tijd voor is, worden opgepakt.

4. Strafrechtelijk optreden boa's

Indien noodzakelijk kan bij constatering van een overtreding een bestuurlijke strafbeschikking worden uitgevaardigd of proces-verbaal tegen de overtreder worden opgemaakt. Hoewel in beginsel bestuursrechtelijk wordt opgetreden tegen overtredingen kan het voorkomen dat het uitvaardigen van een bestuurlijke strafbeschikking of het opmaken van een proces-verbaal effectiever is. Dit is met name het geval bij overtredingen van de Algemene Plaatselijke Verordening. Tegen overtredingen van de APV wordt daarom in beginsel strafrechtelijk opgetreden.

Wat meten we?

1. Aantal afgehandelde aanvragen (vergunningen, meldingen, ontheffingen) met betrekking tot de APV en bijzondere wetten;
2. Aantal bibobtoetsen;
3. Aantal toezichtmomenten en naleefgedrag in het geval van verleende vergunningen en geaccepteerde meldingen;
4. Aantal binnengekomen meldingen/klachten (Fixi);
5. Aantal controles naar aanleiding van klachten/meldingen van burgers;
6. Aantal bestuurlijke strafbeschikkingen en processen-verbaal.

8. Toezicht en handhaving milieu

Wat willen we bereiken?

Het risico op aantasting van het leefmilieu en de leefbaarheid door bedrijfsmatige activiteiten te verminderen door het bevorderen van het naleefgedrag.

Wat doen we?

1. Actueel houden bedrijvenbestand

De activiteiten op basis van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) liggen bij de FUMO. De risicovolle milieubelastende activiteiten (mba's) worden periodiek - op basis van risico inschatting - gecontroleerd door de FUMO. Een bepaalde categorie activiteiten dient op basis van het Omgevingsplan te worden gemeld bij de gemeente. Deze categorie wordt door de gemeente middels een oplevercontrole gecontroleerd.

Met de meldingsplichtige bedrijven wordt ook besproken welke voorschriften op de activiteiten van toepassing zijn en worden afspraken gemaakt over het voldoen aan deze voorschriften of het indienen

van verplichte onderzoeksrapporten. Dit soort controles zijn dus vooral informatief van aard; de inrichtinghouder helpen aan de voorschriften te voldoen. Hierna treedt het toezichtstraject in werking.

Het up to date houden van het bedrijfsbestand is geen basistaak van de FUMO. Deze voeren wij als gemeente zelf uit. Om te voorkomen dat bedrijven en activiteiten buiten beeld blijven/raken, voeren wij administratief toezicht uit. Dit bestaat bijvoorbeeld uit een check in het KVK en controles van luchtfoto's. Dit levert een continue actualisatieslag op voor zowel de basistaakbedrijven van de FUMO als onze eigen activiteiten.

Onderdeel	Verwacht aantal controles
Oplevercontroles	7
Administratief toezicht	45

2. Toezicht op basis van klachten/meldingen

Naast het reguliere toezicht, houden wij toezicht op illegale activiteiten. Dit doen we op eigen initiatief en naar aanleiding van meldingen van burgers. Meldingen worden opgepakt conform de prioritering in ons VTH-beleid. Dat wil zeggen dat activiteiten met een topprioriteit direct en met spoed worden opgepakt, maar dat activiteiten met een lage prioriteit niet, of pas wanneer daar tijd voor is, worden opgepakt.

Wij zien de afgelopen jaren een toename van het aantal binnengekomen klachten die milieu- en omgevingsgerelateerd zijn. Dit zijn voornamelijk klachten met betrekking tot geluid. Klachten worden, net als meldingen, opgepakt conform de prioritering in ons VTH-beleid. Wij verwachten in 2026 ongeveer 25 meldingen/klachten op te pakken.

3. Geluidsondersteuning sociaal domein

De afgelopen jaren hebben wij gezien dat geluidshinder gerelateerd aan sociale problematiek bij particulieren toeneemt. Wij doen hierin ondersteunende werkzaamheden. Zo voeren wij geluidsmetingen uit met een meetstation, doen we fysieke metingen of laten wij deze door een marktpartij of de FUMO uitvoeren. Wij verwachten het komende jaar drie controles uit te voeren.

4. Fysieke controles ruimtelijke toets

Vanuit verschillende afdelingen binnen de gemeente komen regelmatig verzoeken om locaties te controleren op de feitelijke activiteiten die er worden uitgevoerd. Wij verwachten in 2026 tien dergelijke onderzoeken/controles uit te voeren.

5. Projectmatig milieutoezicht

Het toezicht voor de activiteiten met een hoog milieurisico ligt bij de FUMO. De activiteiten waar wij als gemeente zelf toezicht op uitoefenen (die niet onder de basistaken vallen van de FUMO), zijn onder andere horecabedrijven, detailhandel, woonverblijven, kantoren en dierenverblijven (niet agrarisch). Het milieutoezicht wordt projectgewijs georganiseerd. Zo kan er gericht op aspecten worden gestuurd. In 2026 zal de focus liggen op meldingsplichtige activiteiten. Dit project wordt nader uitgewerkt onder paragraaf 10.3.

6. Administratief toezicht – label C

Per 1 januari 2023 moet een kantoorgebouw minimaal energielabel C hebben. Dit betekent een primair fossiel energiegebruik van maximaal 225 kWh per m² per jaar¹. Wij doen in 2026 voor 18 gebouwen een administratieve check op basis van gegevens van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Als uit de administratieve check blijkt dat nader onderzoek nodig is, wordt een fysieke controle uitgevoerd. Voor het uitvoeren van fysieke controles is een budget van €2000,00 gereserveerd. Voor 2026 zijn vier fysieke controles gepland.

Wat meten we?

1. Aantal oplevercontroles;

1) Volgens inventarisatie in 2023 waren er 75 tot 90 kantoorgebouwen in de gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel (voormalige werkmaatschappij)

2. Aantal controles administratief toezicht;
3. Aantal milieugerelateerde klachten en meldingen;
4. Aantal controles geluidsondersteuning sociaal domein;
5. Aantal fysieke controles ruimtelijke toets;
6. Aantal controles administratief toezicht – label C.

9. Juridische handhaving

Wat doen we?

1. Behandelen van handhavingsverzoeken

Alle (ontvankelijke) handhavingsverzoeken worden opgepakt (dit is wettelijk verplicht). Bij elk verzoek wordt een belangenafweging gemaakt of er voor het specifieke geval wel of niet handhavend wordt opgetreden. Hierbij wordt gekeken naar het karakter van het overtreden voorschrift, het daarbij betrokken algemene belang en de belangen van verzoeker. Gelet op de voorgaande jaren verwachten wij maandelijks twee handhavingsverzoeken te behandelen.

2. Het opleggen van bestuursrechtelijke maatregelen

Indien een overtreding in de fase van toezicht niet wordt opgelost, kan ervoor gekozen worden juridisch handhavend op te treden. Er wordt dan een bestuurlijke maatregel opgelegd in de vorm van een last onder dwangsom, last onder bestuursdwang of bestuurlijke boete. Bestuurlijke maatregelen worden opgelegd op basis van diverse wet- en regelgeving. Denk hierbij aan (onder andere) de Omgevingswet, lokale verordeningen, de Alcoholwet, de Opiumwet en de Wet goed verhuurderschap.

3. Handhaving openbare orde in samenwerking met team Veiligheid

De Gemeentewet belast de burgemeester met de handhaving van de openbare orde. De problemen die spelen op veiligheidsgebied zijn sterk uiteenlopend van aard. Van drugsoverlast, huiselijk geweld, wanordelijkheden tot gevaarlijke honden en vuurwerk. Het opleggen van bestuursrechtelijke maatregelen in het kader van handhaving van de openbare orde is onderdeel van de werkzaamheden van Toezicht en Handhaving. Ook het – in uitzonderlijke gevallen – opstellen/gebruiken van noodbevoegdheden op basis van de Gemeentewet valt onder de werkzaamheden. Denk hierbij aan een noodbevel en/of noodverordening.

4. Handhaving kinderopvang in samenwerking met de GGD

De GGD verzorgt de controles op de kinderopvanglocaties. De rapportages worden door ons vertaald naar brieven. Als sprake is van een advies om te handhaven, wordt dit gedaan volgens de 'Beleidsregels gemeentelijke taken uitvoering Wet kinderopvang Tytsjerksteradiel 2020'. Gelet op de voorgaande jaren verwachten wij jaarlijks 20 handhavingsmaatregelen te moeten nemen.

5. Wet goed verhuurderschap

De Wet goed verhuurderschap is op 1 juli 2023 ingegaan. Het doel van de wet is om ongewenste verhuurpraktijken te voorkomen en tegen te gaan bij alle groepen huurders, waaronder arbeidsmigranten. Wij behandelen de klachten die binnenkomen via het gemeentelijk meldpunt ongewenst gedrag verhuurder. Daarnaast is de wet op een aantal punten aangepast in 2024. De gemeente heeft daarmee extra taken gekregen op basis van deze wet. Onder andere heeft de gemeente een extra toezichthoudende en handhavende rol gekregen op de hoogte van huurprijzen, jaarlijkse huurverhoging en de servicekosten.

Het afgelopen jaar zijn er (nog) geen meldingen binnengekomen via het meldpunt. Het komende jaar zal daarom gebruikt worden voor het eigen maken van de werkzaamheden die voortvloeien uit deze wet.

6. Privaatrechtelijk optreden

In samenwerking met afdeling grondzaken en afdeling beheer wordt er jaarlijks een aantal zaken opgepakt waarbij burgers zonder toestemming grond van de gemeente in gebruik hebben genomen. Deze zaken worden privaatrechtelijk opgepakt. Gelet op de voorgaande jaren verwachten wij jaarlijks 8 zaken te behandelen.

7. Vertegenwoordiging college/burgemeester bij bezwaar- en beroepsprocedures

Tegen een besluit (als bedoeld in artikel 1:3 van de Awb) kan een rechtsmiddel aangewend worden. In beginsel kan tegen ieder besluit bezwaar worden aangetekend. Tegen de beslissing op bezwaar kan

beroep ingediend worden bij de rechtbank. Tot slot volgt de mogelijkheid van hoger beroep bij de Raad van State. Juristen van team Toezicht en Handhaving vertegenwoordigen het bevoegd gezag bij genoemde instanties. Gelet op de voorgaande jaren verwachten wij jaarlijks 8 bezwaar en/of beroepsprocedures te behandelen.

8. Advisering portefeuillehouders

Portefeuillehouder(s) worden geadviseerd op het gebied van toezicht en handhaving door de juristen. Er wordt extra aandacht besteed aan politiek gevoelige zaken. Dit vindt in ieder geval 2 maandelijks plaats en indien nodig vaker.

9. Opstellen en/of actualiseren beleidsstukken

Bestuursorganen stellen beleidsregels vast om vooraf duidelijk te maken hoe zij omgaan met hun beslissruimte. In de beleidsregels wordt aangegeven hoe omgegaan wordt met beslissruimte. Voordeel is dat dan niet per geval bepaald hoeft te worden. Ontwikkelingen in de wet- en regelgeving en de jurisprudentie zijn van alle tijden. Dit brengt met zich mee dat in voorkomende gevallen bestaande beleidsregels aan nieuwe ontwikkelingen moeten worden aangepast of dat er naar aanleiding van nieuwe wet- en regelgeving en daaruit voortvloeiende bevoegdheden, een nieuwe beleidsregel opgesteld dient te worden.

Wat meten we?

1. Aantal handavingsverzoeken;
2. Aantal lopende handhavingstrajecten (last onder dwangsom, last onder bestuursdwang, bestuurlijke boetes);
3. Aantal juridische procedures (bezwarencommissie, rechtbank, Raad van State);
4. Aantal controles en maatregelen in de kinderopvang;
5. Aantal binnengekomen meldingen via het meldpunt ongewenst gedrag verhuurder;
6. Aantal privaatrechtelijke zaken;
7. Aantal nieuwe en/of geactualiseerde beleidsstukken.

10. Projecten

10.1 Integrale controles

Integrale controles worden uitgevoerd door toezichthouders van verschillende domeinen en vinden veelal onaangekondigd plaats. De controles zijn bedoeld om onder meer bouw- en brandveiligheid, milieuvoorschriften en naleving van het omgevingsplan na te gaan. Ook wordt er gecontroleerd of er gevaarlijke stoffen worden opgeslagen, zoals grondstoffen voor synthetische drugs of explosieve stoffen in illegaal vuurwerk. Deze controles dragen bij aan het verbeteren van de veiligheid én een eerlijk ondernemersklimaat. De controles zijn onderdeel van de aanpak van ondermijning. Er vindt daarom ook een samenwerking plaats met team Veiligheid.

De integrale controles worden uitgevoerd in samenwerking met externe partners, zoals RIEC, politie, de belastingdienst, brandweer en/of de NVWA. In 2025 zijn we gestart met één integrale controle. Wij willen dit graag voortzetten. Er worden in 2026 minimaal vier integrale controles uitgevoerd.

10.2 Brandveilig gebruik bed & breakfast

Binnen onze gemeente kennen wij verschillende bedrijven die bed & breakfast (B&B) aanbieden. Zo wordt er onderscheid gemaakt tussen kleine B&B's, grotere B&B's en bed & breakfast voor meer dan 10 personen. Voor de verschillende B&B's geldt verschillende wet- en regelgeving.

Tijdens reguliere controles stuiten wij vaak op B&B 's waarbij de brandveiligheid niet op orde is. Zo komt het voor dat de juiste blusmiddelen ontbreken, worden vluchtroutes niet of niet juist aangegeven en zijn er geen rookmelders of zijn deze niet aangebracht volgens de geldende NEN-normen.

Aangezien hier vaak mensen overnachten die niet bekend zijn met de accommodatie en omgeving vinden wij het belangrijk dat de brandveiligheid op orde is. Wij willen dit jaar 10 B&B 's steekproefsgewijs gaan controleren op de brandveiligheid. Hierbij controleren wij ook of het gebruik in overeenstemming is met het geldende omgevingsplan.

10.3 Milieumeldingen en toezicht

Binnen de gemeente worden momenteel slechts beperkt omgevingsmeldingen ontvangen die betrekking hebben op milieubelastende activiteiten. Veel van deze activiteiten, die onder het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) vallen, worden direct gemeld bij de FUMO.

Het vermoeden is dat particulieren en bedrijven nog onvoldoende wegwijs zijn in het melden van activiteiten via het Omgevingsloket. Er bestaat onduidelijkheid over wat precies gemeld moet worden, en over de geldende regels zoals opgenomen in het omgevingsplan. Daarnaast zet de FUMO momenteel niet actief in op het opsporen of onderzoeken van milieubelastende activiteiten.

Om effectief toezicht te kunnen houden en een actueel beeld te krijgen van milieubelastende activiteiten binnen de gemeentegrenzen, is het noodzakelijk hier actiever op in te zetten. Dit betekent onder meer dat de gemeente proactief op zoek gaat naar meldingsplichtige activiteiten die (nog) niet zijn gemeld. Een dergelijke aanpak maakt het mogelijk om risicogericht en periodiek toezicht uit te voeren, de naleving van milieuregels te stimuleren en mogelijke milieurisico's vroegtijdig te signaleren en te beheersen. Daarnaast levert dit vrije veld toezicht ook een bijdrage aan het eventueel tegenkomen van signalen van ondermijning.

Naar verwachting zullen er 4 tot 6 bedrijven naar boven komen die hun activiteiten nog moeten melden. Deze bedrijven krijgen conform ons handavingsbeleid een schriftelijke waarschuwing, als eerste stap volgens ons handavingsstrategie, waarin zij worden gemaand om alsnog te voldoen aan hun meldingsplicht. Leidt dit niet tot het indienen van de melding, dan volgt een handavingstraject d.m.v. een last onder dwangsom.

10.4 Mystery guest schenken onder 18-controles

Om effectief toezicht te kunnen houden op het schenken en/of verkopen van alcohol aan personen onder de 18 jaar is het noodzakelijk om mystery guest-controles uit te voeren. Deze controles kunnen niet uitgevoerd worden door de toezichthouders in dienst van de gemeente. Voor deze vorm van toezicht-controles wordt gebruik gemaakt van diensten van marktpartijen. De afgelopen jaren is ingezet op preventie. De GGD heeft in 2025 een nalevingsonderzoek uitgevoerd onder sportclubs in Friesland. De GGD heeft hier vooral ingezet op preventie. Ze hebben tipkaarten gegeven en bijeenkomsten georganiseerd om het probleem in de toekomst te voorkomen.

De toezichthouders zullen samen met studenten van Firda (mystery guests) in november 2025 starten met de controles. Dit zal doorlopen in 2026. Tijdens de eerste controle wordt er bij een overtreding gewaarschuwd en bij constatering van een overtreding bij een hercontrole zal er conform ons handavingsbeleid een bestuurlijke maatregel volgen. Er zullen in de eerste ronde 5 buurthuizen en 12 sportkantines worden gecontroleerd.

10.5 Controles Basisregistratie Personen (BRP)

De gemeente kan een adresonderzoek starten bij twijfel over de juistheid van adresgegevens in de Basisregistratie Personen (BRP). Iemand die met een verkeerd woonadres in de BRP staat, kan daarmee adresfraude plegen. Vanaf 1 januari 2026 heeft het team THV 0.5 fte beschikbaar voor het controleren hiervan. Op basis van de resultaten uit het verleden, worden hiervoor 15 tot 20 aanvragen vanuit het team Burgerzaken verwacht. Ook komt het voor dat inwoners zich inschrijven op gebouwen die géén woonbestemming hebben. Dit levert een overtreding op van het Omgevingsplan. Momenteel ontbreekt een protocol over hoe hiermee om te gaan. Dit leidt tot vragen bij toezichthouders, handhavers en burgerzaken.

In 2026 wordt daarom ingezet op het opstellen van een protocol over hoe om te gaan met dit soort zaken. Dit zal in samenwerking met o.a. het team Burgerzaken worden opgezet. In het 3e kwartaal van 2026 zal dit gereed zijn.

10.6 Controles sluitingstijden sportkantines

Een sportkantine mag van maandag t/m vrijdag open zijn tot 24.00 uur. Op zaterdag (en zondag) moet de kantine om 19.00 uur dicht zijn, tenzij ze ontheffing hebben voor een activiteit. We hebben 17 sportkantines in onze gemeente. In 2026 zullen alle sportkantines minimaal twee keer gecontroleerd worden of ze op zaterdag om 19.00 uur dicht zijn. Dit betekent dus in totaal 34 controles. Wordt niet voldaan aan de sluitingstijden, dan wordt het bestuur van de betreffende vereniging conform ons handavingsbeleid aangeschreven.

10.7 Social media account

In 2025 is verkend op welke manier sociale media effectief en verantwoord kan worden ingezet door onze boa's. Het doel blijft om jongeren beter te bereiken, signalen op te vangen en tegelijkertijd transparant te laten zien wat de boa's in hun dagelijkse werkzaamheden doen.

Afgelopen jaar is samen met de afdeling communicatie gekeken naar de voorwaarden voor een dergelijk account. Daarbij is nadrukkelijk aandacht voor strategie: wat plaatsen we, voor wie, wanneer en hoe vaak, wie beheert het account, en welke tijd en middelen dit vraagt. Er kan geen account gestart worden zonder plan en toestemming, zodat helder is wat de verwachtingen en randvoorwaarden zijn.

In januari 2026 wordt gestart met een Instagram-account, waarbij eerst gewerkt wordt met een content-planning. In de praktijk zal moeten blijken hoe het account zich ontwikkelt en wat de impact is. De ervaringen worden meegenomen in de verdere professionalisering van de inzet van sociale media door de boa's.

10.8 Professionalisering BOA's

De gemeente wil de inzet en professionaliteit van de buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) verder versterken. De rol van de boa is de afgelopen jaren sterk toegenomen. Boa's zijn niet alleen handhavers, maar ook zichtbaar aanspreekpunt in de wijk, partner van politie en andere organisaties en dragers van maatschappelijke verwachtingen. Er wordt een professionaliseringsplan opgesteld waarin richting wordt gegeven aan de verdere professionalisering van het team, zodat het effectief, veilig en uniform kan functioneren.

In de afgelopen periode is gebleken dat de dagelijkse werkstructuur, taakverdeling en samenwerking binnen het BOA-team verdere verduidelijking vragen. Dit professionaliseringsplan beoogt daarom niet alleen de ontwikkeling van kennis en vaardigheden te versterken, maar ook de werkprocessen en verantwoordelijkheden te structureren.

10.9 Aanvraagformulieren evenementen aanpassen

Op basis van de aanbevelingen uit het Rekenkameronderzoek naar het evenementenbeleid worden de huidige aanvraagformulieren voor evenementen ingekort waar mogelijk en gespecificeerd naar verschillende typen evenementen. Dit doen we om de dienstverlening van de gemeente te verscherpen en de aanvraagprocedure voor organisatoren gemakkelijker te maken. Denk aan een apart aanvraagformulier voor dorpsfeesten, sportevenementen, tentfeesten met livemuziek. Dit in samenwerking met afdeling dienstverlening. Begin 2026 wordt er gestart met het aanpassen van de formulieren. De verwachting is dat de aangepaste formulieren in het najaar van 2026 op de gemeentelijke website staan.

10.10 Tabel samenvatting aantallen:

10.1	Integrale controles	3
10.2	Brandveilig gebruik b & b	10
10.3	Milieumeldingen en toezicht	4 tot 6
10.4	Mystery guests controles	5 buurthuizen en 12 sportkantines
10.5	Controles BRP	20
10.6	Controles sluiting sportkantines	17
10.7	Social media accounts	1 account
10.8	Professionalisering BOA's	1 vaststelling plan
10.9	Aanvraagformulieren evenementen aanpassen	1 formulier per soort evenement

11. Borging

De Omgevingswet eist dat uitvoering van de VTH-taak voldoende moet zijn geborgd. Er moeten voldoende middelen beschikbaar zijn. Middelen in de vorm van medewerkers, budgetten en opleidingsmogelijkheden.

11.1 Beschikbare formatie

Voor de uitvoering van de taken is de volgende personele capaciteit begroot en beschikbaar:

Functie	Formatie 1 januari 2026 inclusief incidentele taakstelling voor 2026	Bezetting peildatum 1 januari 2026 (i.v.m. taakstelling zie hiervoor Teamplan 2026)
Medewerker kwaliteit en ontwikkeling	1,00	1,00
Medewerker Vergunningen APV en Bijzondere Wetten	1,73	2,06
Adviseur Landschapsonderhoud	0,28	0,28
Teammanager TH en Veiligheid	0,80	1,00
Toezichthouder APV/Openbare Ruimte/Alcoholwet II	1,50	1,50

Toezichthouder Bouwen en Brandveiligheid gebruik II	1,00	-
Toezichthouder Bouwen/RO II	0,50	0,50
Toezichthouder Brandveilig gebruik I	0,50	0,50
Toezichthouder Groen/RO II	0,72	0,72
Toezichthouder Milieu I	0,78	0,78
BOA I	4,00	3,00
Juridisch beleidsmedewerker handhaving	2,56	2,56
Adviseur Bibob (kadernota)	0,50	0,50

11.2 Financiën

Ten behoeve van de handhaving is materieel budget in de begrotingen opgenomen. Dit budget wordt ingezet ten behoeve van toezicht en handhaving. Voorbeelden hiervan zijn het laten uitvoeren van onderzoeken zoals bodem- en geluidsonderzoeken, de aanschaf en het onderhoud van handhavingsmateriaal en (veiligheids)middelen, de aanschaf van kleding en proceskosten (rechtbank / Raad van State).

Daarnaast is er algemeen opleidingsbudget deels ten behoeve van de opleidingen in het kader van de Kwaliteitscriteria Frysk Peil. Ten slotte is er budget voor het uitvoeren van EVC's (ervaringscertificaten). Dit is een nulmeting om te beoordelen of wordt voldaan aan de Kwaliteitscriteria voor individuele medewerkers. Nieuwe medewerkers die niet een EVC of EVP (voorloper van EVC) hebben, moeten deze alsnog uit laten voeren. Ook als een medewerker een andere krijgt dan waar hij/zij op is beoordeeld, moet voor dat deel nog een EVC worden uitgevoerd.

11.3 Opleidingen

Het op peil houden of brengen van inhoudelijke kennis is noodzakelijk voor professioneel toezicht en handhaving. Daarnaast zijn voor een aantal functies binnen de Eenheid Toezicht kwaliteitscriteria vastgesteld. De medewerkers die deze functies bekleden moeten o.a. voldoen aan bepaalde opleidingseisen. Dit is geborgd bij de medewerker Kwaliteit en Ontwikkeling VTH.

Voor het op peil houden van de kennis bij de medewerkers is in de begroting van gemeente Tytsjerksteradiel opleidingsbudget opgenomen.

Ten behoeve van de Eenheid Toezicht en Handhaving zijn in ieder geval de volgende opleidingen gepland:

Permanente her- en bijscholing BOA's

Alle BOA's moeten ieder jaar een module volgen in het kader van permanente her- en bijscholing. Alleen bij het voldoen aan deze opleidingseisen kunnen de BOA-bevoegdheden worden behouden. Er is met een externe organisatie (NIVOO) een opleidingsovereenkomst afgesloten. NIVOO houdt voor onze gemeente bij wanneer door wie een module gevolgd moet worden.

Kwaliteitscriteria

Op grond van de kwaliteitscriteria (afdeling 18.3 Omgevingswet) moeten medewerkers (bij)scholing volgen om te kunnen voldoen aan deze criteria. Ook werken medewerkers nu met nieuwe wetgeving, waardoor extra inzet van de medewerkers wordt gevraagd om individueel en collectief met het nieuwe technisch juridisch kader te gaan werken. Dit geldt voor zowel de Omgevingswet en de Wkb, maar ook voor de (volledig nieuwe) Wet goed verhuurderschap.

Overig

Voor het overige wordt ad-hoc bijscholingstraject gevolgd, al naar gelang de behoefte.

JAARVERSLAG 2025 Team Toezicht en handhaving Fysieke leefomgeving

Samenvatting

Het jaar 2025 stond in het teken van het opbouwen van een nieuwe organisatie, gemeente Tytsjerksteradiel. Waar team Toezicht, handhaving en veiligheid voorheen werkte voor de Werkmaatschappij 8KTD (een samenwerkingsvorm tussen gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel), is zij per 1 januari 2025 alleen werkzaam voor gemeente Tytsjerksteradiel. Hoewel een nieuwe organisatie altijd uitdagingen met zich meebrengt, hebben wij als dit als afdeling gezien als een 'frisse start' waarbij we vol hebben ingezet op onze ambities.

Zo hebben we binnen meerdere domeinen projecten uitgevoerd. Daarnaast hebben we ingezet op het versterken van de samenwerking tussen enerzijds toezicht en handhaving en anderzijds veiligheid. Een ander belangrijke ontwikkeling is de professionalisering van de boa's, onder andere door de aanschaf van het Boa registratie systeem (BRS), de aanschaf van uniformen en de aanschaf van boa fietsen.

Bij onze reguliere werkzaamheden zien we dat het aantal uitgevoerde controles uit het uitvoeringsprogramma grotendeels overeenkomen met de verwachtingen. Op onderdeel bouw en onderdeel milieu zien we dat we niet alle verwachtingen hebben gehaald. Dit heeft ermee te maken dat het aantal fte binnen deze domeinen niet volledig gevuld is.

Dit jaarverslag ziet op de taken die wij als gemeente zelf uitvoeren op het gebied van vergunningverlening (APV en bijzondere wetten), toezicht en handhaving. Taken die door de Omgevingsdienst (FUMO) worden uitgevoerd, zijn niet meegenomen in dit jaarverslag.

1. Ontwikkelingen

Nieuwe organisatie: gemeente Tytsjerksteradiel

Per 1 januari 2025 is gemeente Tytsjerksteradiel weer een volledig zelfstandige gemeente. Hoewel een nieuwe organisatie altijd uitdagingen met zich meebrengt, hebben wij als team vol ingezet op een goede onderlinge samenwerking en ambities. Al met al hebben we hierin goede resultaten behaald.

Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb)

Sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet en Wkb op 1 januari 2024 zien wij dat er het afgelopen jaar steeds meer aanvragen/meldingen binnen zijn gekomen onder de nieuwe wet- en regelgeving. Hierdoor raken wij steeds meer bekend met huidige wet- en regelgeving. Dit zijn wij met name terug in het aantal binnengekomen Wkb meldingen.

Wet goed verhuurderschap

Vanaf 1 januari 2025 heeft de gemeente via de Wet goed verhuurderschap een

toezichthoudende en handhavende rol op de hoogte van huurprijzen, jaarlijkse huurverhoging en de servicekosten. Klachten en meldingen kunnen ingediend via het (verplichte) meldpunt op de website van de gemeente. In 2025 zijn er geen meldingen binnengekomen, waardoor er nog weinig ervaring met de nieuwe bevoegdheden is opgedaan.

Wet politiegegevens (Wpg)

Met het oog op de verplichte externe audit in 2026 hebben wij op onze afdeling weer diverse werkzaamheden verricht om te kunnen voldoen aan de verplichtingen vanuit de WPG. Zo zijn we bezig geweest met het opstellen van een geactualiseerde handreiking en hebben we documenten omgezet van de Werkmaatschappij naar gemeente Tytsjerksteradiel.

Boa Registratie Systeem (BRS)

Onze boa's werken sinds 2025 met het BRS. De ervaring van de boa's is dat het systeem het efficiënt handhaven faciliteert.

2. Reguliere werkzaamheden

Toezicht en handhaving onderdeel bouw

Onderdeel	Verwacht aantal controles	Uitgevoerde controles t/m Q4
Gevolgklasse 1	50	75

Verbouw	500 ²	318
Gevolgklasse 2 en 3	20	11
Erfgoed (monumenten)	-	9
Controles n.a.v. klachten/meldingen van burgers	-	31
Wkb oplever- en dossiercontroles;	-	38
Wkb steekproefcontroles	-	0

Toezicht en handhaving onderdeel brandveilig gebruik

Onderdeel	Verwacht aantal controles	Uitgevoerde controles t/m Q4
Gebouwen	100	89
Evenementen	30-40	20

Toezicht en handhaving onderdeel groen

Onderdeel	Verwacht aantal con- troles	Uitgevoerde controles t/m Q4
Kapvergunning	70	51
Kapmelding	90	72
Vergunning aanleg	5	2
Vergunning uitrit	-	6
Ontheffing verbranden snoeihout	65	50
Klachten/meldingen	-	27
Advisering landschapsonderhoud	-	44

Toezicht en handhaving onderdeel milieu

Onderdeel	Verwacht aantal con- troles	Uitgevoerde controles t/m Q4
Oplevercontroles	7	2
Administratief toezicht	45	44
Klachten/meldingen	25	25
Geluidsondersteuning sociaal domein	5	1
Fysieke controles ruimtelijke toets	5	13
Administratief toezicht – label C	4	4

Vergunningverlening APV en bijzondere wetten

Onderdeel	Verwacht aantal aanvragen	Afgehandelde aanvragen t/m Q4
Evenementen vergunningen en meldingen	400	368 (124 vergunningen en 244 meldingen)
Standplaatsvergunningen	35	37
Ontheffingen sluitingstijden	45	49
Ontheffingen art. 35 Alcoholwet	45	55
12-dagenregeling	50	54
Exploitatievergunningen	12	26
Alcoholvergunningen	12	32
Bibob-toetsen	6	1

Toezicht en handhaving onderdeel APV en bijzondere wetten

2) Vanwege niet ingevulde vacature toezichthouder Bouw is het aantal verwachte controles niet gehaald.

Onderdeel	Verwacht aantal controles	Uitgevoerde controles t/m Q4
Evenementen	40	42
Exploitatievergunningen	25	8
Alcoholvergunningen	20	60
Wet op de kansspelen	3	5
12-dagenregeling	7	1

Onderdeel	Binnengekomen meldingen	Opgepakte meldingen t/m Q4
Fixi meldingen	774	522

Onderdeel	Aantal uitgeschreven t/m Q4
Processen-verbaal	61
Waarschuwingen BOA	13

Juridische handhaving

Onderdeel	Aantallen t/m Q4
Handhavingsverzoeken	28
Lopende handhavingstrajecten	49
Juridische procedures	10
Controles en maatregelen in de kinderopvang	67 controles en 19 maatregelen
Binnengekomen meldingen via het meldpunt ongewenst gedrag verhuurder	1 (ter kennisgeving, de overtreding vindt plaats in een andere gemeente en dus zijn wij niet bevoegd)
Privaatrechtelijke zaken	12
Nieuwe en/of geactualiseerde beleidsstukken	Drie beleidsregels: 1. Nadere regels standplaatsen; 2. Marktverordening; 3. Inrichtingsplan weekmarkten;
Jaarwisseling (controle carbid)	1x last onder dwangsom wegens niet melden van carbidlocatie 3x last onder dwangsom wegens schieten met carbid-canon

3. Projecten

Integrale controles bedrijventerrein

In 2025 hebben voor het eerst twee integrale controles plaatsvonden. De eerste was in het voorjaar bij een aantal garageboxen in Burgum. Deze controle heeft plaatsgevonden in samenwerking met de politie. Er is 1 bedrijf aangetroffen dat nog geen milieumelding had ingediend. Verder waren er geen bijzonderheden. De tweede controle vond plaats in november, bij een loods met 20 bedrijfsunits aan de Sanjesreed in Oentsjerk. Hierbij waren behalve onze toezichthouders en de politie ook het RIEC en Liander aanwezig. Er zijn geen overtredingen aangetroffen.

Mystery guest schenken onder 18-controles

De GGD heeft in 2025 een nalevingsonderzoek uitgevoerd onder sportclubs in Friesland. De GGD heeft hier vooral ingezet op preventie. Ze hebben tipkaarten gegeven en bijeenkomsten georganiseerd om het probleem in de toekomst te voorkomen. De GGD treedt niet handhavend op, deze bevoegdheid ligt bij de gemeente.

Vanaf november zijn wij gestart met de inzet van mystery guests bij de sportclubs. Deze controles (en eventuele inzet van handhaving) zullen doorlopen in 2026. De resultaten hiervan zijn nog niet bekend, maar zullen worden meegenomen in het jaarverslag van 2026.

Sociale media accounts (boa's)

In 2025 is verkend op welke manier sociale media effectief en verantwoord kan worden ingezet door onze boa's. Het doel blijft om jongeren beter te bereiken, signalen op te vangen en tegelijkertijd transparant te laten zien wat de boa's in hun dagelijkse werkzaamheden doen.

Afgelopen jaar is samen met de afdeling Communicatie gekeken naar de voorwaarden voor een dergelijk account. Daarbij is nadrukkelijk aandacht voor strategie: wat plaatsen we, voor wie, wanneer en hoe vaak, wie beheert het account, en welke tijd en middelen dit vraagt. Er kan geen account gestart worden zonder plan en toestemming, zodat helder is wat de verwachtingen en randvoorwaarden zijn.

Het streven is om in december 2025/januari 2026 te starten met een Instagram-account, waarbij eerst gewerkt wordt met een contentplanning. In de praktijk zal moeten blijken hoe het account zich ontwikkelt en wat de impact is. De ervaringen worden meegenomen in de verdere professionalisering van de inzet van sociale media door de boa's.

Evenementenkalender

Voorheen stonden op de evenementenkalender op de website van de gemeente alleen de B- en C-evenementen in onze gemeente. Met ingang van 2025 zijn ook de A-evenementen en alle meldingen in de evenementenkalender gezet. Dit wordt wekelijks bijgehouden. Op deze manier kan iedereen zien welke evenementen er zijn, waar en tot hoe laat.

Controles APV Vergunningen

In 2025 zijn er, naast de reguliere controles, extra controles uitgevoerd op de exploitatievergunningen en alcoholvergunningen van de reguliere horeca. Alle 47 reguliere horecazaken zijn bezocht. Hierbij is gecontroleerd op de aanwezigheid van de leidinggevende, of de horecavergunning aanwezig en actueel was en of het document sociale hygiëne aanwezig is. Bij 16 zaken bleken de benodigde documenten niet actueel. Hiervoor is door ons een wijzigingsformulier verstuurd. Tot op heden zijn niet alle formulieren ingevuld. Daarom zullen wij als gemeente nog een herinnering sturen om alsnog de gewijzigde documenten op te sturen.

Stookinstallaties

Het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) verstaat onder een stookinstallatie een technische eenheid waarin brandstoffen worden geoxideerd om de opgewekte warmte te gebruiken. Denk hierbij aan (CV)ketels, luchtverhitters, ovens, fornuizen, kachels, gasmotoren en gasturbines.

Stookinstallaties kunnen schadelijk zijn voor het milieu. Nadelige gevolgen zijn vooral verontreiniging van de lucht, lozingen, gebruik van energie en veiligheid. In 2025 is een project opgestart om de installaties te checken, welke niet al bij de FUMO in beeld zijn. In verband met uitval door ziekte loopt dit project voor een klein deel door in 2026, voor wat betreft het uitvoeren van 2 controles en 4 hercontroles.

Brandveilig gebruik woongebouwen

In 2025 zijn er twee woongebouwen gecontroleerd. Hierbij is geconstateerd dat in beide woongebouwen brandbare objecten in de verkeersruimte en vluchtroute zijn geplaatst. Bij één woongebouw heeft dit, op advies van de toezichthouder, geresulteerd in het direct verwijderen van alle brandbare objecten uit de vluchtroute. Bij het andere woongebouw is geen actie ondernomen, waarop een waarschuwingsbrief is verzonden. Indien er niet wordt voldaan aan de waarschuwing zal er een handhavingstraject opgestart worden.

Inventarisatie landschappelijke elementen

Dit project is in 2025 niet uitgevoerd wegens een gebrek aan capaciteit. Wegens langdurige ziekte van één van onze toezichthouders groen is besloten de focus te leggen op de reguliere werkzaamheden.

Onderzoek verbreding inzet drone

In het eerste half jaar van 2025 heeft een stagiaire haar vierdejaars afstudeeronderzoek gedaan op onze afdeling. Zij heeft onderzocht welke (extra) mogelijkheden wij hebben om de drone in te zetten voor toezicht. Op dit moment wordt de drone alleen ingezet voor toezicht in het groendomein.

Uit het onderzoek is gebleken dat er diverse mogelijkheden zijn om de drone in te zetten. Wel moet bij elke inzet afgewogen moeten worden of de drone ingezet wordt op een wijze die voldoet aan de relevante wet- en regelgeving.

Op dit moment is er geconcludeerd dat de inzet van de drone in het groendomein veel voordelen oplevert. Vanuit de andere domeinen worden op dit moment onvoldoende voordelen gezien. Om die reden zal de drone – voor nu – alleen in het groendomein ingezet worden.

4. Opleidingen

Om te voldoen aan de kwaliteitscriteria in het kader van het Frysk Peil zijn de verplichte opleidingen gevolgd. Ook zijn door de boa's hun verplichte opleidingen gevolgd die nodig zijn voor het behouden van hun boa-bevoegdheid. Tot slot hebben alle medewerkers een agressietraining gevolgd.